

J. 157 $\frac{4}{1}$

Õesti = rahwa

K a l e n d e r

ehk

T ä h t = ramat

1872

aasta peale, pärrast

J e s u s e K r i s t u s e

jündimist.

Sel aastal on 366 päewa.

Keiserliku Arwaliku

Rm. Logu Kink. 1916.

Vernus,

trükitud ja müa W. Bormi jures.

Märfide selletamine.

noor ku.

essimine werand.

täis ku.

wiimne werand.

P. Pühha. — p. päew ja pärrast. — h. hommiko. — l. lõuna. — ö. õhto ja õse. — e. enne.

Alasta aead.

Kewwade hakkab 8. Märtsil h. kello 8, 34 minuti.

Sui hakkab 9. Junil hommiko kello 5, 9 min.

Süggise hakkab 11. Septembril ö. kello 7, 30 min.

Talwe hakkab 9. Detsembril l. kello 1, 50 min.

Päewa- ja ku-warjutamised.

Tännawode warjutakse päifest tats ja kuud tats torb; agga neist on meie jures möllemad ku-warjutamist nähtawad.

1) Ku-warjutamine hakkab 11. Mail õse kello 12, 17 minuti ja lõppeb kello 1, 33 minuti.

2) Ku-warjutamine hakkab 3. Nowembril hommiko kello 6, 37 minuti ja lõppeb kello 7, 15 minuti.

Mönne sünduse mälestus ja arw.

	Aastad
Mailma lomiseft	5821
Jefanda Jefuse Kristuse sündimisest	1872
Tarto-liinna allustamisest	842
Mil ristiust Lihwlandi-male tulli	681
Talliinna-liinna allustamisest	653
Berno-liinna allustamisest	617
Büsfirohho leidmisest	530
Ramato trükkifunsti leidmisest	432
Gutteruse õige usso üleswõtmisest	355
Wannast katkoiast	215
Toombä põllemisest	188
Eurest näljast Lihwlandi- ja Gestimaal	177
Peterburri-liinna allustamisest	169
Teisest katkoiast	162
Mil meie ma Wennerigi wallitsuse alla sai	162
Tarto jure toli eht akademi asutamisest	70
Mil ufi rõugid hakkati pannema	69
Kui Prantfus Musto tulli ja tedda Wennerigist wäl- jaaeti	60
Gesti-ma tallorahwa priits lastmisest	55
Meie Keisri herra Aleksandre sündimisest	54
Lihwlandi-ma tallorahwa priits lastmisest	53
Ue kirriko-seaduse järrel Zummalatenistus	38
Krimmi sõda hakkatusest	18
Meie armolinne Keiser Alexander wallitsemas	18
Mil wimane suur hinge-kirjotus olli	14
Wenne-ma rahwa priits lastmisest	11

Дозволено цензурою.

Рига, 23. Августа 1871 г.

ENSV TA

Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu

38450

Kristuse ümberleikamisest. Luf. 2, 21.

1 Laup. | **Neäri-pääw.** | **Kita Jummal!**

Josepi pöggemiseft. Matt. 2, 13.

2 Pühhap.	P. p. Neäri p.	Pehme
3 Esmasp.	Set	ilm.
4 Teisip.	Enof	Kange
5 Kesknädd.	Simeon	☉ 1, 39' ö.
6 Neljap.	3 Kunn. Pühh.	tuul.
7 Rede	Rein	Pilweš.
8 Laup.	Erart	Pisfut

Jesüs 12 aastat wanna. Luf. 2, 41.

9 Pühhap.	1. P. p. 3 K. P.	külma.
10 Esmasp.	Paawli päew	Wagga
11 Teisip.	Hugo	ja
12 Kesknädd.	Reinolt	pilweš.
13 Neljap.	Matso	☉ 6, 51' ö.
14 Rede	Pällo	Tormine.
15 Laup.	Weliks	

Pulmad Rana linnas. Joann. 2, 1.

16 Pühhap. | 2. P. p. 3 K. P. | Selge.

17 Esmasp.	Tönnisse päew	Annab
18 Teisip.	Taak	lund
19 Kesknädd.	Sara	ja
20 Neljap.	Wab. Sebast.	wihma.
21 Rede	Nedo	☉ 11, 47 e.l.
22 Laup.	Wintsend	Selge.

Pealikkust Kapernaumas. Matt. 8, 1.

23 Pühhap.	3. P. p. 3 K. P.	Waggad
24 Esmasp.	Timoteus	ja pehmed
25 Teisip.	Paawli ümb.	ilmad.
26 Kesknädd.	Hans	
27 Neljap.	Netta	
28 Rede	Karel	☉ 3, 29' h.
29 Laup.	Samuel	Pisfut

Jesüs laewas. Matt. 8, 23.

30 Pühhap.	4. P. p. 3 K. P.	külma.
31 Esmasp.	Ann	

1sel tõuseb päite t. 8, 50 min.; lähkääb loja t. 3, 29 min.

11mal	"	"	8, 33	"	"	"	3, 52	"
21sel	"	"	8, 12	"	"	"	4, 17	"

1 Teisip.	Pirit	Tulene.
2 Kesknääd.	Küünla päew	Selge.
3 Neljap.	Hanna	☾ 8, 1' h.
4 Kede	Mai	Pisfut
5 Laup.	Agata	

Umbrohhust nissu sees. Matt. 13, 24.

6 Pühhap.	5. P. p. 3 R. P.	külma.
7 Esmašp.	Rikart	Niiske.
8 Teisip.	Salomon	tuul.
9 Kesknääd.	Polli	Lund.
10 Neljap.	Edo	
11 Kede	Rosa	
12 Laup.	Karolina	☼ 12, 33' l.

Töteggiaist winamäel. Matt. 20, 1.

13 Pühhap.	9. P. e. Kr. ii. P.	Pilves.
14 Esmašp.	Valentin	Pehme
15 Teisip.	Tina	
16 Kesknääd.	Zula	ilm.

17 Neljap.	Konstantin	Külm
18 Kede	Anton	
19 Laup.	Susanna	☾ 9, 5' ö.

Seme langeb mitmesugguse ma peake. Lut. 8, 4.

20 Pühhap.	8. P. e. Kr. ii. P.	lähhäb
21 Esmašp.	Nora	kangemaks.
22 Teisip.	Peetre päew	Selge,
23 Kesknääd.	Mina	tulene
24 Neljap.	Maddise päew	
25 Kede	Sehwim	
26 Laup.	Nestor	☼ 2, 30' p.l.

Kristuse kannatamifest. Lut. 18, 31.

27 Pühhap.	7. P. e. Kr. ii. P.	ja niiske
28 Esmašp.	Justus	
29 Teisip.	Wastla päew	ilm.

1šel töuseb päike t. 7, 45 min.; lähhäb loja t. 4, 44 min.

11mal	"	"	7, 17	"	"	"	5, 11	"
21šel	"	"	6, 52	"	"	"	5, 33	"

1 Refknädd.	Tuhka päew	Pilweš.
2 Neljap.	Lowisa	Annab
3 Rede	Kadde	
4 Laup.	Adrian	lund.

Kristust tiusatakse. Matt. 4, 1.

5 Pühhap.	1. P. paastus	☉ 4, 2' h.
6 Esmasp.	Kotwrid	Tormine.
7 Teisip.	Perpetua	
8 Refknädd.	Palwe päew	Böri päew
9 Neljap.	Prido	Selge
10 Rede	Mif	
11 Laup.	Kaupo	ja külml.

Kananea-ma naesejt. Matt. 15, 21.

12 Pühhap.	2. P. paastus	Selge.
13 Esmasp.	Ernst	☾ 3, 20' h.
14 Teisip.	Matilde	Kõwma
15 Refknädd.	Lagus	külm.
16 Neljap.	Kaabriel	
17 Rede	Truto	Heitlik.

18 Laup.	Anno	Lõuna
Kristus aiab furja waimo wälja. Luf. 11, 14.		
19 Pühhap.	3. P. paastus	foe.
20 Esmasp.	Mila	☾ 4, 8' h.
21 Teisip.	Pent	Annab
22 Refknädd.	Kawael	wihma
23 Neljap.	Tiits	
24 Rede	Koort	
25 Laup.	Paasto M. p.	wallida

Kristus jõdab 5000 meest. Joann. 6, 1.

26 Pühhap.	4. P. paastus	tulega.
27 Esmasp.	Kustaw	☾ 2, 8' ö.
28 Teisip.	Kido	Šeti
29 Refknädd.	Wane	kaunis
30 Neljap.	Kad	külm.
31 Rede	Tetel	

1sel tõuseb päite f. 6, 25 min.; lähhab loja f. 5, 55 min.

11mal	"	"	5, 54	"	"	"	6, 20	"
21sel	"	"	5, 26	"	"	"	6, 43	"

1 Laup. | Karjalaskm. p. | Räätsakast.

Jesust wiisatasse kinnwidega. Joann. 8, 46.

2 Pühhap.	5. P. paastus	Selge.
3 Esmasp.	Berdinand	☉ 11,48' ö.
4 Teisip.	Ambrosius	Heitlik.
5 Kesknädd.	Maksim	Kesk
6 Neljap.	Kõlestin	päewa
7 Rede	Aron	foe.
8 Laup.	Maalken	Wihma.

Kristuse jõesöötmisest. Matt. 21, 1.

9 Pühhap.	6. P. paastus	S-külm.
10 Esmasp.	Leo	
11 Teisip.	Kerman	☾ 3,14' p.l.
12 Kesknädd.	Julius	Sojad
13 Neljap.	Suur. Neljap.	
14 Rede	Suur Rede	Künni päew
15 Laup.	Lemet	päewad.

Kristuse ülestouõmisest. Mark. 16, 1.

16 Pühhap. | **1. Ülest. P.** | Soe

17 Esmasp.	2. Ülest. P.	lähhäb
18 Teisip.	Waler	☾ 9,58' h.
19 Kesknädd.	Maia	wähhemaks.
20 Neljap.	Pärt	Selged
21 Rede	Siim	ja
22 Laup.	Rajuš	willud

Kinnipandud utsišt. Joann. 20, 19.

23 Pühhap.	1. P. p. üll. P.	Jüri päew
24 Esmasp.	Albert	päwad.
25 Teisip.	Markuse p.	☾ 2,55' p.l.
26 Kesknädd.	Toots	Wihmased,
27 Neljap.	Uddo	willud
28 Rede	Wabo	ja
29 Laup.	Raimund	tormised

Heast tarjatsešt. Joann. 10, 11.

30 Pühhap. | **2. P. p. üll. P.** | päewad.

Isel tõuseb päite t. 4, 54 min.; lähhäb loja t. 7, 9 min.

11mal	"	"	"	4, 25	"	"	"	7, 33	"
21sel	"	"	"	3, 58	"	"	"	7, 56	"

1 Esmasp.	Wolbri p.	8. kulli nädal.	Heitlik.
2 Teisip.	Sigismund		
3 Keisnäd.	+ leidm. p.		☾ 5, 42' ö.
4 Neljap.	Tio		Miske
5 Rede	Kottart		ja willo.
6 Laup.	Nero		Peab

Üritefe aia pärrast. Joann. 16, 16.

7 Pühhap.	3. P. p. üll. P.	7. kulli nädal.	ö-külma.
8 Esmasp.	Laas		Selge.
9 Teisip.	Niggulaš		Ilmad
10 Keisnäd.	Kert		
11 Neljap.	Wiktor		☾ 12, 45' ö.
12 Rede	Tidrik		lähhäwad
13 Laup.	Wiitfo		sojemaks.

Kristuse ärraminnemiseft. Joann. 16, 5.

14 Pühhap.	4. P. p. üll. P.	6. kulli n.	Soe.
15 Esmasp.	Sohwi		Wihma.
16 Teisip.	Kreet		
17 Keisnäd.	Dkse		☾ 3, 49' p.l.

18 Neljap.	Grif	6. t. n.	Külmad
19 Rede	Wilip		ööd.
20 Laup.	Pil		Selge.

Sigeft pallumiseft. Joann. 16, 23.

21 Pühhap.	5. P. p. üll. P.	5. kulli nädal.	Sojad
22 Esmasp.	Mili		
23 Teisip.	Aed		ilmad.
24 Keisnäd.	Ester		
25 Neljap.	Suur risti p.		☾ 5, 1' h.
26 Rede	Eduard		
27 Laup.	Peet		Pilmes.

Rõmustajast. Joann. 15, 26.

28 Pühhap.	6. P. p. üll. P.	4. kulli n.	Mürristab.
29 Esmasp.	Mats		Sige
30 Teisip.	Wigand		
31 Keisnäd.	Nelli		foe.

Isel tõuseb päite t. 3, 42 min.; lähhäb loja t. 8, 20 min.

11mal	"	"	3, 13	"	"	"	8, 42	"
21sel	"	"	2, 56	"	"	"	9, 1	"

1 Neljap.	Jlo	4. kulli n.	Annab
2 Kede	Merta		☉ 8, 56' h.
3 Laup.	Lifo		mürriſta-

Pühhaſt Waimuſt. Joann. 14, 23.

4 Pühhap.	1. Suiste P.		miſe
5 Eſmaſp.	2. Suiste P.	3. kulli nädal.	wihma.
6 Teiſip.	Artuſ		Willud
7 Reſknädd.	Lufreſſia		ööd.
8 Neljap.	Medarduſ		Pallawad
9 Kede	Pittkem päew		☉ 8, 34' h.
10 Laup.	Blawiuſ		päewad.

Jeſuſ ja Nikodemuſ. Joann. 3, 1.

11 Pühhap.	3 aino Jum. P.		Selge.
12 Eſmaſp.	Mulika	2. kulli nädal.	
13 Teiſip.	Tobi		Willo.
14 Reſknädd.	Tetlow		
15 Neljap.	Wiit		☉ 11, 4' ö.
16 Kede	Juſtina		Raſke

17 Laup.	Kriſti	wihm.
----------	--------	-------

Nikkäſt mehheſt ja Laatſaruſeſt. Luſ. 16, 19.

18 Pühhap.	1. P. p. 3a. J. P.		Pilweſ
19 Eſmaſp.	Tintſ	1. kulli nädal.	ja
20 Teiſip.	Minni		wagga.
21 Reſknädd.	Rael		
22 Neljap.	Tiit		☉ 8, 2' ö.
23 Kede	Ukſel		Selged
24 Laup.	Jani päew		

Sureſt öhto ſömaaiaſt. Luſ. 14, 16.

25 Pühhap.	2. P. p. 3a. J. P.		ja
26 Eſmaſp.	Seremiaſ		wägga
27 Teiſip.	Waldeka		pallawad
28 Reſknädd.	Joſua		fui
29 Neljap.	Peter Pauli p.		ilmad.
30 Kede	Lilla		

Iſel töuſeſ päike t. 2, 46 min.; lähhäb loja t. 9, 14 min.

11mal	"	"	2, 43	"	"	"	9, 17	"
21ſel	"	"	2, 54	"	"	"	9, 14	"

1 Laup.	Leobald	☉ 9, 25' ö
Ärrafaddunud lambast. Luf. 15, 1.		
2 Pühhap.	3. P. p. 3 a. J. P.	Seina M. p.
3 Esmasp.	Kornelius	Soe.
4 Teisip.	Ulrik	Selge.
5 Kesknädd.	Anselm	Eulene.
6 Neljap.	Hektor	Wihma.
7 Rede	Demetrius	
8 Laup.	Kilian	☿ 3, 30 p. l.

Olge armoliseb. Luf. 6, 36.

9 Pühhap.	4. P. p. 3 a. J. P.	Willud
10 Esmasp.	7 wennaste p.	päewad.
11 Teisip.	Eleonora	
12 Kesknädd.	Hindrik	Annab
13 Neljap.	Marreti päew	rohkeste
14 Rede	Ponawent	
15 Laup.	Apostl. lahke	☾ 8, 55' h.

Rohkest kalla-sagist. Luf. 5, 1.

16 Pühhap.	5. P. p. 3 a. J. P.	wihma.
------------	---------------------	--------

17 Esmasp.	Aleksi	Heitlikud
18 Teisip.	Rosina	ja
19 Kesknädd.	Rabbe	wihmased
20 Neljap.	Elias	ilmad.
21 Rede	Daniel	
22 Laup.	Maria Magd.	Annab

Wariseride õigusest. Matt. 5, 20.

23 Pühhap.	6. P. p. 3 a. J. P.	☼ 11, 22' h.
24 Esmasp.	Kristina	õseti
25 Teisip.	Jakobi päew	raasket
26 Kesknädd.	Anna	wihma.
27 Neljap.	Marta	Selge,
28 Rede	Plato	wagga
29 Laup.	Olewi päew	

4000 mehhe jõotmisest. Mart. 8, 1.

30 Pühhap.	7. P. p. 3 a. J. P.	ja soe.
31 Esmasp.	Erm	☾ 7, 27' h.

Ijel tõuseb päite t. 3, 6 min.; lähkub loja t. 9, 3 min.

11mal	"	"	3, 26	"	"	"	8, 45	"
21jel	"	"	3, 47	"	"	"	8, 23	"

1 Teisip.	Peetr. wang.	Selged
2 Kesknädd.	Hannibal	ja
3 Neljap.	August	sojad
4 Rede	Mia	
5 Laup.	Olo	päewad.

Walle-prophetibest. Matt. 7, 15.

6 Pühhap.	8. P. p. 3 a. J. P.	☉ 10, 30' ö.
7 Esmasp.	Tönno	Waggad
8 Teisip.	Kotlep	ja
9 Kesknädd.	Romanus	õige
10 Neljap.	Lauritse päew	felged
11 Rede	Olga	ning
12 Laup.	Alara	

Ülletohtusest maea-piddajast. Luf. 16, 1.

13 Pühhap.	9. P. p. 3 a. J. P.	☉ 10, 11' ö.
14 Esmasp.	Eusebius	sojad
15 Teisip.	Küllli Maria p.	ilmad.
16 Kesknädd.	Isak	
17 Neljap.	Willibald	Mürrištab

18 Rede	Leno	pišfut.
19 Laup.	Sebald	Wihma.

Jerusalemma ärrarikkumiseft. Luf. 19, 41.

20 Pühhap.	10. P. p. 3 a. J. P.	Annab
21 Esmasp.	Rut	rohkeste
22 Teisip.	Willibert	☉ 2, 30' h.
23 Kesknädd.	Sakarias	wihma.
24 Neljap.	Pertli päew	Lähhäb
25 Rede	Ludwif	jälle
26 Laup.	Natalie	

Warijerist ja tõlnerist. Luf. 18, 9.

27 Pühhap.	11. P. p. 3 a. J. P.	sojemaks.
28 Esmasp.	Kusti	
29 Teisip.	Joann. huff.	☉ 3, 40' ö.
30 Kesknädd.	Aleksander	Willud
31 Neljap.	Rebekka	ööd.

Isel tõuseb päike t. 4, 13 min.; lähhäb loja t. 7, 55 min.

11mal	"	"	4, 36	"	"	"	7, 27	"
21sel	"	"	4, 59	"	"	"	6, 58	"

1 Rede	Egidius	Selge.
2 Laup.	Lisa	

Kurdist ja keletumast. Mark. 7, 31.

3 Pühhap.	12. P.p. 3 a. J. P.	Wagga.
4 Esmasp.	Mal	
5 Teisip.	Moses	☉ 6, 41' h.
6 Keisnäd.	Magnus	Keis-päewa
7 Neljap.	Regina	õige
8 Rede	Maria sünd. p.	foe.
9 Laup.	Pruno	

Preestrist ja Samaria-mehhest. Luf. 10, 23.

10 Pühhap.	13. P.p. 3 a. J. P.	Pilmes.
11 Esmasp.	Põri päew	
12 Teisip.	Sirus	☉ 2, 58' p.l.
13 Keisnäd.	Amatus	
14 Neljap.	Nisti üllend.	Wihma.
15 Rede	Nikodemus	
16 Laup.	Vena	S-külm.

Kümnest piddalitöbbijest. Luf. 17, 11.

17 Pühhap.	14. P.p. 3 a. J. P.	Saggedad
18 Esmasp.	Titus	wihma
19 Teisip.	Werner	
20 Keisnäd.	Jana	☉ 5, 7' ö.
21 Neljap.	Matteuse päew	ood.
22 Rede	Morits	
23 Laup.	Hosea	Wihmased

Mammonast. Matt. 6, 24.

24 Pühhap.	15. P.p. 3 a. J. P.	päewad.
25 Esmasp.	Aleopas	Selge.
26 Teisip.	Joann. öpp.	
27 Keisnäd.	Adolw	☉ 10, 40' ö.
28 Neljap.	Wentzel	Wägga
29 Rede	Mihkle päew	
30 Laup.	Hironimus	willo.

1 sel tõuseb päite k. 5, 24 min.; lähhäb loja k. 6, 24 min.

11mal	"	"	5, 47	"	"	"	5, 56	"
21 sel	"	"	6, 10	"	"	"	5, 27	"

Maini-linna furnust. Luf. 17, 11.

1 Pühhap.	16. P. p. 3 a. J. P.	Leikuse P.
2 Esmasp.	Prants	Heitlik
3 Teisip.	Tairus	☉ 5, 11' ö.
4 Keisnäd.	Prantsiskus	Tulene.
5 Neljap.	Amalie	Pilves.
6 Rede	Wides	Wihma
7 Laup.	Alwil	

Wee-többiseft. Luf. 14, 1.

8 Pühhap.	17. P. p. 3 a. J. P.	ja
9 Esmasp.	Pridrif	rahhet.
10 Teisip.	Kai	Tulene.
11 Keisnäd.	Purfart	☉ 10, 30' h.
12 Neljap.	Walwrid	
13 Rede	Angelus	
14 Laup.	Willemine	Selged

Suremast käsjust. Matt. 22, 34.

15 Pühhap.	18. P. p. 3 a. J. P.	ja
16 Esmasp.	Tekla	kennad

17 Teisip.	Dlop	sojad
18 Keisnäd.	Luka päew	ilmad.
19 Neljap.	Ello	☉ 7, 5' h.
20 Rede	Wendelin	Pilves.
21 Laup.	Urfel	

Alwatud innimesest. Matt. 9, 1.

22 Pühhap.	19. P. p. 3 a. J. P.	Lutter. P.
23 Esmasp.	Sewerin	Annab
24 Teisip.	Salome	rohkeste
25 Keisnäd.	Krispin	☉ 5, 28' h.
26 Neljap.	Amandus	wihma.
27 Rede	Kapitolin	
28 Laup.	Simon	

Bulma rideft. Matt. 22, 1.

29 Pühhap.	20. P. p. 3 a. J. P.	Peab
30 Esmasp.	Abfalon	õ-külma.
31 Teisip.	Wattele	

1fel tõuseb päite t. 6, 34 min.; lähkäh loja t. 4, 57 min.

11mal	"	"	6, 59	"	"	"	4, 24	"
21fel	"	"	7, 24	"	"	"	4, 3	"

1 Refknádd.	Pühhade päew	Pilweš.
2 Neljap.	Hingede päew	
3 Rede	Atko	☉ 6, 45' h.
4 Laup.	Otto	Ränge

Runninga-mehhe poeast. Joann. 4, 47.

5 Pühhap.	21. P.p. 3a. J. P.	külm.
6 Esmasp.	Lenard	Pilweš.
7 Teisip.	Enno	Wagga.
8 Refknádd.	Brits	Saeab
9 Neljap.	Teodor	räitsakast.
10 Rede	Martin Lutter	
11 Laup.	Martin piiskop.	☉ 7, 22' h.

Ramwalast fullaseft. Matt. 18, 23.

12 Pühhap.	22. P.p. 3a. J. P.	Annab
13 Esmasp.	Arfadius	rohkeste
14 Teisip.	Aurora	wihma.
15 Refknádd.	Leopold	
16 Neljap.	Ukse	Pehme

17 Rede	Ottomar	tuul.
18 Laup.	Sofrates	☉ 8, 11' ö.

Kohto rahhast. Matt. 22, 15.

19 Pühhap.	23. P.p. 3a. J. P.	Pilweš.
20 Esmasp.	Amos	Wagga
21 Teisip.	Maria ohw. p.	Saeab
22 Refknádd.	Pastian	räitsakast.
23 Neljap.	Klement	Selge.
24 Rede	Josias	
25 Laup.	Kadrina päew	☉ 1, 13' p.l.

Jairi tütreft. Matt. 9, 18.

26 Pühhap.	24. P.p. 3a. J. P.	Surnute P.
27 Esmasp.	Jesaias	Annab
28 Teisip.	Katta	pehmed
29 Refknádd.	Ewart	
30 Neljap.	Andrese päew	lund.

11el töuseb päite t. 7, 52 min.; lähäb loja t. 3, 26 min.

11mal	"	"	8, 16	"	"	"	3, 17	"
21jel	"	"	8, 37	"	"	"	2, 59	"

1 Rede	Urent	Heitlik.
2 Laup.	Kandidus	☾ 11, 21' ö.

Kristuse jisse sõitmisest. Matt. 21, 1.

3 Pühhap.	1. Kr. tull. P.	Wihma.
4 Esmasp.	Parbo	Tormine
5 Teisip.	Sabina	ja
6 Kesknädd.	Niggula päew	wägga
7 Neljap.	Maunus	wähhe
8 Rede	Maria jam. p.	
9 Laup.	Lühhem päew	

Wiimse päwa tähtedest. Luf. 21, 25.

10 Pühhap.	2. Kr. tull. P.	talwet.
11 Esmasp.	Woldemar	☾ 3, 48' h.
12 Teisip.	Eili	Wihma.
13 Kesknädd.	Luutsia	Pilwes.
14 Neljap.	Nikasiu	Pehmed
15 Rede	Joanna	ilmad.
16 Laup.	Alwina	

Joannes wangi tornis. Matt. 11, 2.

17 Pühhap.	3. Kr. tull. P.	Pilwes.
------------	-----------------	---------

18 Esmasp.	Kristohw	☾ 8, 13' h.
19 Teisip.	Lot	Külm
20 Kesknädd.	Abram	lähhab
21 Neljap.	Toma päew	kangemaks.
22 Rede	Peata	Selge
23 Laup.	Tohwer	

Joannese tunnistus. Joann. 1, 19.

24 Pühhap.	4. Kr. tull. P.	☾ 11, 4' ö.
25 Esmasp.	1. Jõulo P.	ja
26 Teisip.	2. Jõulo P.	färre
27 Kesknädd.	Er. Joann.	külm.
28 Neljap.	Süta laste p.	Selged
29 Rede	Noa	ja külmad
30 Laup.	Tawet	

Simeon ja Anna. Luf. 2, 33.

31 Pühhap.	P. p. Jõulo.	ilmad.
------------	--------------	--------

Isel tõuseb päike t. 8, 53 min.; lähhab loja t. 2, 56 min.

11mal	"	"	9, 1	"	"	"	2, 58	"
21sel	"	"	8, 52	"	"	"	3, 1	"

Krono: pühhad,

mis ue kirriko seaduse järrele ka Ma kirrikutes tullemad piddada.

1. Künla-ku 19. päewal. Meie sure Keisre Herra Aleksander Nikolajewitsi wallitsuse hakkatuse päew.

2. Künla-ku 26. päewal. Tsesarewitsi Suurwürst aujärje pärria Aleksander Aleksandrowitschi sündimise päew.

3. Jürri-ku 17. päewal. Meie sure Keisre Herra ja teige Wenne-rigi wallitseja Aleksander Nikolajewitsi sündimise päew.

4. Heina-ku 22. päewal. Meie sure Keisre Proua Maria Aleksandrowna ja Tsesarewna Suurwürstina Maria Weodorowna nimme päew.

5. Heina-ku 27. päewal. Meie sure Keisri Proua Maria Aleksandrowna sündimise päew.

6. Leikuse-ku 26. päewal. Meie sure Keisre Herra ja temma Abbitasa tronimise päew.

7. Leikuse-ku 30. päewal. Meie sure Keisri Herra Aleksander Nikolajewitschi ja ka Suurwürst ja aujärje pärria Aleksander Aleksandrowitschi nimme p.

8. Nowembri-ku 14. päewal. Tsesarewna Suurwürstina Maria Weodorowna sündimise päew.

Reidsinnatsid trono: pühhi petatse nenda kui Paasto jutluse päiwi.

Üllemawallitseja suggufelts.

Aleksander II. teige Wenne-rigi wallitseja ja Keiser, ja ka Pola-ma Kuningas j. n. e., sündinud 17. Aprillil 1818.

Maria Aleksandrowna, Keisri Proua, sündinud 27. Julil 1824.

Nende lapsed: 1) Tsesarewits, Suurwürst ja Aujärje pärria Aleksander Aleksandrowits; sünd. 26. Webruaril 1845. Temma Proua Tsesarewna Suurwürstina Maria Weodorowna; sünd. 14. Nowembril 1847. Nende lapsed: Nikolai Aleksandrowits, sünd. 6. Mail 1868. 2, Georg Aleksandrowitsch, sünd. 27. Aprillil 1871. 2) Suurwürst Wladimir Aleksandrowits; sünd. 10. Aprillil 1847. 3) Suurwürst Aleksei Aleksandrowits; sündinud 2. Jaanuaril 1850. 4) Suurwürsti Printses Maria Aleksandrowna; sünd. 5. Oktobril 1853. 5) Suurwürst Sergei Aleksandrowits; sündinud 29. Aprillil 1857. 6) Suurwürst Paul Aleksandrowits; sünd. 21. Septembril 1860.

Keisri wennad:

1) Suurwürst Konstantin Nikolajewits; sünd. 9. Septembril 1827.

Temma proua Aleksandra Josepowna; sünd 8. Julil 1830.

Nende lapsed: 1) Nikolai Konstantinowits; sünd. 2. Webruaril 1850. 2) Olga Konstantinowna; Krefa kuningas Georg I. proua; sünd. 22. Augustil 1851. 3) Wera Konstanti-

nowna; sünd. 4. Webruaril 1854. 4) Konstantin Konstantinowits; sünd. 10. Augustil 1858. 5) Dmitri Konstantinowits; sündinud 1. Junil 1860. 6) Wjatscheslaw Konstantinowits; sünd. 1. Julil 1862.

2) Suurwürst Nikolai Nikolajewits; sünd. 27. Julil 1831.

Temma proua: Aleksandra Petrowna; sünd. 21. Mail 1838.

Nende lapsed: 1) Nikolai Nikolajewits; sünd. 6. Nowembril 1856. 2) Peter Nikolajewits; sünd. 10. Januaril 1864.

3) Suurwürst Mihail Nikolajewits; sünd. 13. Oktobril 1832.

Temma proua Olga Weodorowna; sündinud 8. Septembril 1839.

Nende lapsed: 1) Nikolai Mihailowits; sünd. 14. Aprillil 1859. 2) Anastasia Mihailowna; sündin. 16. Julil 1860. 3) Mihael Mihailowits; sünd. 4. Oktobril 1861. 4) Georgi Mihailowits; sünd. 11. Augustil 1863. 5) Aleksander Mihailowits; sündinud 1. Aprillil 1866. 6) Sergei Mihailowitsch; sünd. 26. Sept. 1869.

Keisri õed:

1) Suurwürsti Printsess Maria Nikolajew-

na, Leichtenbergi Printsi Maksimilianilest proua; sünd. 6. Augustil 1819.

Temma lapsed: 1) Maria Maksimilianowna; sünd. 4. Oktobril 1841. 2) Nikolai Maksimilianowits; sünd. 23. Julil 1843. 3) Eugenia Maksimilianowna; sündin. 20. Märtsil 1845. 4) Eugen Mafsimilianowits; sünd. 27. Januaril 1847. 5) Sergei Maksimilianowits; sündin. 8. Detsembril 1849. 6) Georg Maksimilianowits; sünd. 17. Webruaril 1852.

2) Suurwürsti Printses Olga Nikolajewna, Württembergi Kuninga Karel Fridrik Aleksandre proua; sünd. 30. Augustil 1822.

Helena Pawlowna, Württembergi Printses, Suurwürst Mihail Pawlowitsi lest proua; sündinud 28. Detsembril 1806.

Temma tüttar: Katarina Mihailowna, Meklenburgi-Strelitsi Hertsoogi Georg August Ernst Adolw Karl Ludwigi proua; sündinud 16. Augustil 1827.

Teadaandmine,

mil ramato-postid tullevad ja lähhäwad.

Perno postkontoris sawad lhest Julist 1871 sabit, posti-tirjad nenda wastowõetud:

Rahha ramatud, hinna wärilijed pabberid ja totumentid ning patedid, mis ülle Wolmari ja Riia linna kõige Weneriti ja wäljamale lähhawad, wõetakse igga esmaspäew ja neljapäew pärast lõunat tello 2 tunni tello 5ni wasto.

Tühjad ramatud mis ka jebdasamma teed lähhawad, wõetakse ka igga esmaspäew ja neljapäew hommiko tello 9ast tunni pärast lõunat tello 6ni wasto.

Rahha ramatud, hinna wärilijed pabberid ja totumentid ning patedid, mis Tallinnasse, Peterburgi, Somemale ja Kurrešare lähhawad, wõetakse igga teisipäew ja rede pärast lõunat tello 2 tunni tello 4ni wasto.

Tühjad ramatud, mis seännasammasse lähhawad, wõetakse ka igga teisipäew ja rede hommiko tello 9ast tunni pärast lõunat tello 4ni wasto. — Peale selle wõetakse liht tirjasid igga päew hommiko tello 9ast tunni lõuna tello 12ni wasto.

Postid tullemad sisse: Kurrešarest igga esmaspäew ja neljapäew hommiko tello 9, 56 minuti; Tallinnast igga teisipäew ja rede hommiko tello 4, 40 minuti ja Riast igga teisipäew ja rede õhto tello 6, 5 minuti, ja ramatute wäljaandmine sünnib warsti pärast postide sissetullitud.

Lada päiwe näitus.

Neäri = fu,

7mal Orgital, 2 päewa, Tartus, 3 nädalat ja Wõrrus linna laat. 7. Heinaste linna laat 2 p. 10. Haapsalus, 2 p. 17. Kollowerres, Länemaal, 2 p. 20. Wõrro linna. 25. Pernus, hoošte ja linna laat, 3 p. ja Wolmari linna laat. 26. Reblaste = mõis., linna laat, 2 p.

27. Rakwerre-liin., 2 p. Raplas, 3. Redel pärast Neäri p.

Rüünlä = fu,

21el Paldiskis, ja Wõrrus. Waskas ja Willandis, saksa laat, mõlemad 8 p. 4. Tartus, linna laat. 6. Narwas, 4 p. ja Paides. 8. Waskas linna laat. 12. Kurrešare = linna, saksa laat, 10 p. Pihholas, esmaspäwal enne Wastlap. 15. Willandis linna laat; Rigas hobbuste laat, ja Wõnnus linna laat. Audrus, rede enne Wastlap. Willandis, nädal pärast Suurt Neljapäwa. 22. Wõrrus saksa laat 8 päwa. 27. Lemsis linna laat.

Paasto = fu,

Keila kirriko jures esmaspäaw pärast 3. pühha paastus, 2 p. Palmfi mõisas, Tallinna maal, päaw pärast lihhawõtte pühhi.

Jürrri = fu,

10. ja 11. Wõrro linna kauba laat. 23. Annijõe = mõis. Harjo Jani küh. 25. Wanna Sakkenhowi = mõisas.

Le h h e = k u ,
9mal Rābbinaš.

J a n i = k u ,
11mal Wōnno=liīnaš, 7 p. 16. Rakwerre=liīn., 2 p. 20. Rigaš, 3 nādd. Talliīnaš, saksa laat, 2 nādd., Paides, ja Palmši mōiſaš. Talliīna maal 3 p. 20. Wōrro=liīnaš. 22. Willandi=liīn. 2 p. 26. Tarwaste mōiſ. 27. Talliīnaš ja Walfkaš. 29. Tartuš.

H e i n a = k u ,
21el Pernuš, ja Karksi=mōiſaš 20. Pernuš, saksa laat, 3 nādd., ja Rigaš, willa laat, 3 p. 26. Wolmriš.

L e i k u s j e = k u ,
11el Saremaal, Tamma kihhelfondaš, Sere=mōiſ., 3 p. 7. Wōrro liīnaš. 10. Lemsi=liīnaš, Moisekašte=mōiſ. Wōrro=maal, ja Walga=liīnaš. 15. Helme=mōiſ. 24. Koſſe=ja Roſi=mōiſ., Wirro=maal. 27. Ue=mōiſaš, Willandi=maal. 27. Kilingi=mōiſaš. 30. Kaantſo=mōiſaš.

M i h k l e = k u ,
21el Abja=, Tammiste= ja Torke mōiſ. Sa-

remaal. 4. Rābbina=mōiſaš. 6. Takeperri=mōiſaš, Helme kihh. 8. Rōuge mōiſaš ja Tarto liīnaš. 9. Adſeli=, Raſna= ja Purniko=mōiſ. 10. Mōnnište=, Patkūlla= ja Oldre=mōiſ. Paide=liīn. Wannaš Sallatſi ja Muhhumaal, Sures mōiſaš. 13. Pōdrawerre=mōiſ. 14. Antſo=mōiſ., Ue=mōiſ. ja Haapſalo=liīn. 15. Kurreſſare= ja Pōltsama=liīnaš, Koorte= ja Sallatſi=mōiſ. 17. Kirrepil, Tartomaal. 18. Audro=mōiſ. 20. Wāndra=mōiſ. ja Narwa liīnaš. 21. Paldiſkiš, Senno=mōiſ. ja Wolmeri=liīnaš. 22. Palmši mōiſaš, Talliīna maal. 24. Jōhwiš, Lihhola=, Willandi= ja Wōrro=liīnaš. 26. Tal=liīnaš, ja Kurreſſare liīnaš. 29 Mihkli firiko jures; Keblašte= ja Keila=mōiſ. Walga=, Rakwerre=, Tarto= ja Waſſe=liīnaš. Pernuš, eſmašp. ja teiſip. enne Mihkli p. Jōelehtmeš, Harjomaal nāddal pārraſt Mihklit. Raplaš, 1. redel pārr. Mihklit.

W i n a = k u ,
11el Hainaste mōiſaš 2 p. ja Kaarma Sures=mōiſaš. 2. Waſte=mōiſ. 4. Kollowerreš. 5.

Räbbinas ja Uuwinurmes, Lohhuso külla ju-
res, 2 p. 6. Tarmaste = mõis. 7. Võrrus
linna laat. 9. Lemsi-liinn, ja Tali wabrikus.
10. Rää = mõis. 11. Wanna Sakkenhowi = mõi-
sas. 13. Alatskiwmi mõisa. 15. Lustwerre =
ja Weeki = mõis. 16. Wõnno = liinas. 18.
Sindi mõisas. 19. Kullina mõisas, Tallinna
maal. 20. Wändra, Kausa mõisas. 23. Wol-
meri-liinas.

T a l w e = k u ,

11el Tartus, linna laat. 5. Paides, linna
laat, 2 p. 10. Mustwe = külas, ja Võrro-
liinas. 15. Wiggala, Länemaal, linna
laat, 2 p. ja Woltweti = mõis. 20. Walga-
liinas linna laat. 25. Willandis ja Wol-
mariis linna laat.

J ö u l o = k u ,

5mal Põrwerres, linna laat. 5. Räbbinas.
10. Paides ja Wõnnus, linna laat. Märja-
mal, 3. Kristusse tullemisse pühh. Pernus, es-
maspää ja teisipää enne Jõulo. 27. Walkas.

Ue aasta laul.

Wijil: Kes Jummalat ni lasseb tehha.

On neile, kes weel sedda näwad,
Et Jummal ue aasta toob
Ja Temma peale lootma jäwad,
Kes ueste kõiä jälle toob,
Mis kaswab ditseb jälle teal,
Kui enne olnud ilma peal!

Ma peab toitma liinnad, küllad
Ja wallad, rigid, sõa-waäd,
Ja selletama wannad wõllad
Sest, mis siin kandwad orrud, määd,
Mis kofko korjab põllomees
Nüüd jälle selle aasta sees.

Kül hädda saaks ma peale tulla,
Kui ei saaks põldo harritud,
Kui põllomees saab holaš olla,

Leib temma kääst saab pärritud,
Mis rahwas maal ja linnas sõdb,
Ka se, kes paljast rahha teeb,

Oh põllomees siis ärra kiitle:
„Ma külwan põldo, harrin maad!
Seal jures nüüd ka sedda mõtle:
„Oh Summal anna helded a'ad!
„Kui pudub Sinno õnnistus,
„Siis on mo tõ kõik kurvastus!”

Ei olle sinnul ommal süa,
Ei ellada full' polle hä,
Kui full' ei olle wilja müa,
Siis on full' ommal kitsas kä:
Kui kašwab põld full' wägga hääst,
Siis tulleb se kõik Jēsa kääst!

Sa Summal! olled ello Loja
Ja tahhad anda helded a'ad
Siis koggo pilwed, anna soja
Ja soenda ja kasta maad
Nüüd jälle selle aasta sees,
Mis praego tulleb meile ees.

Mi kaua, kui ma-ilm on seisnud,
Mi kaua seisab Sinno arm,
Mi kaua, kui on päike tõusnud,
Mi kaua näitab Sinno sõrm,
Et jälle ue aasta tood,
Uut toito maast ja merrest lood.

Sa aitad armust iggapiddi
Ja kuled meie palwe heält
Ei Sinna meie palwest tüddi
Kui pallume, Sa kuled pealt
Ja tahhad uel aastal ka
Meid jälle täita rõmuga.

Oh Summal kela armust ärra,
Siis sõdda, werre-wallamist
Ja wargust, ahnust, tülli, kārra,
Wee upputust ja põllemist:
Mis rikkus maad ja linnad teal
Ja ahvastust tooks ilma peal.

Kus ilma peal on pudus, hädada,
Ja waesed lapsed leinawad,
Siis wāhhenda, oh Jēsand sedda,

Kui Sinno jure ruttawad
Ja põlwes seiswad Sinno ees,
Siis olle nende abbimees!

Kui kõnna on weel mõnne südda
Ja temma ahne, sitke meel
Ei tunne teise rasket hädä
Ja isse ellab rõdmo sees,
Siis temma süddant põra Sa,
Et ta saaks waesid aitama!

Nüüd ülleüldes jägo tanna
Kõik meie õn ja õnnetus
So holeks Jummal! Sinno sõnna,
On meie ainus rõdmustus;
Kül Sinna sell'gi aastal tead,
Mill' wiisil Sa meid üllal pead!

Kaukasusema koohtomõistmine.

Et Wennema sõda-wäed wägga kaua aega
Kaukasuse mäggede al, mäerahwaga sõddinud,
kus tuhanded omma ello on jätnud, sedda

mälletawad kül weel palju rahwast. Se kõige
hirmsam ja halledam olli nende luggo, kes
mäe-rahwa kätte wangi juhtusid; isegiarranis
siis, kui üks lahking mõdas olli, ehk ka muido,
kui nemmad pu peal wäljas käisid ja ühhe
wõera kätte said, sedda wõtsid kinni ja ka
muud asjad ja lomad, mis kätte said, wiisid
nemmad ärra. Innimesed müsid nemmad Ar-
menia ehk Persia rahwale pärris-orjaks.

Üks wäepealik, kes kaua aega nende käes
wangis olnud ja pärrast immelikul wiisil ärra
peäsnud, annab meile mõnda hirmust asja
teada. Temma hakkab nenda:

Aastal 1840, Jani ku 10mal päewal, olli
neil wenne mäggedega suur lahking, mis hom-
miko warra päwa tõusmisel hakkas ja õhtul
pärrast päwa lõppes, ja mäe-rahwa kätte wõit
jõi ja palju warra ja wangisi üles mäggede
peale ärra wiisid. Wangisi ollid 138 meest.

Üllewel mäggede peal, ühhes laggedas koohtas,
kus paks mets ümber seisab, on nende
paik. Selle keskel on üks okstest ja pudes
ülles tehtud telk ehk hone, mis wälja poolt

okste ja lehhedega nenda tihhesti tehtud, et wihma wessi siise ei sa; agga seest poolt on ta puhhas ja walge, illusaste ja uhkeste ehitatud, kui suurtsuggo Türgi rahwal se wiis on, ommad toad ehitada.

Selle maea ümber pandi kõik need wenne wangid ringi seisma, kus nende känd esmalt ollid kõiega selja tahha seutud, teine kõis ümber kaela ja teine ots pu külge kinni seutud, ja siis weel sadda meest laetud püsiwega nende ümber, et kegi ärra ei pääse. Nenda piddid need õnnetumad 7 ööd ja 7 päewa seisma. Rahheksamal päwal tuli kohhus kofko, neid olli 6 wanna halli meest ja seitsmes olli nende würist Samiel.

Se mää rahwas ei olle Muhameti, agga ka mitte risti usko. Nende usk — kui sedda wõib ussufs nimmetada — on immelik, sest et neil igga pääw isse Jummal on, kelle olemine agga 24 tundi turib, ja teisel päwal saab teine temma asfemele, ilma, et seal jures middagi tempo ehk teggemist olleks.

Need 6 wannemad ja nende würist ehk kahn,

astusid nüüd telgist wälja ja Kahn heitis filmad taewa pole ja näggi warrest lendamad ja hüüdis: „Warres on tänna meie jummal! Mi kohhe said need ümber seisjad rõõmsaks, et jummal teada oli. Üks suur tek todi telgist wälja ja pandi laiale rohho peale mahha. Kohtomoistjad tagganesid tassakesti tekki liggi ja istusid senna peale, kuidas Türgi rahwal se wiis on, ja Kahn nende keskele. Nüüd lödi hõbbe trummo ja kui se ilma karrin mödas olli, kutsuti need kaebajad ette.

Sesimene kaebaja ütles: „Minna tunnen nende wangide seas 5 meest, kes meie rahwa seast Wennema wäe tenistuse lainud ja meie wasto sõddinud. Minna kaeban nende peale, et neid peab surma nuhtluse alla pandud sama, sest et nemmad omma isfama wasto sõddinud.“

Teine kaebaja astus ette ja ütles: „Nende seas on üks Wennema sõdda-pealik, kelle nuhtlust minna tahhan. Sesamma tuli minnewal aastal meie jure, liht soldati mundris ja ütles ennast sealt ärra jooksnud ollewad. Meie

wõtsime tedda hallastuse parrast wasto, an-
sime temmale süa ja jua, et pididi meie jure
jama; agga ta kaddus jälle ärra, et Wenne
rahwale arro wia mis temma siin kuulnud
ja näinud ja kuida kõige ennemine meile kahjo
woib teha. Temma on siis üks Wenne
pioon ehk sallaja kuulja ja nõuan, et temma
peab raskest surma surema!"

Kolmas kaebaja astus ette ja ütles: "Siin
on weel üks wenne pealik, kes minno käest
ladal kaks hobbusi ostis ja minnule wasssega
seggatud kuld rahha andis ja nõuan, et tem-
ma peab trahwitud sama!"

"Meie olleme nende kolme kaebaja suust
kuulnud," ütles Kahn, "mis süüd nemmad tei-
nud" ja käskis need wangid ette tua ja ütles:

"Selle pühha warrese, selle tänna päewase
jumala nimmel wannume meie, et meie mitte
enne mahha ei istu, egga rahho ei anna, kui
meie kaebajad olleme rahhule sulgenud ja wan-
gid omma õigust kätte sanud!"

Need wiis esimest tunnistasiid kü, et nem-
mad Sirkesi suggust, agga Musko linna kohto

lääbi wäggise Wenne wäe tenistusse on sun-
nitud sanud.

"Üks kinni püütud lind", kostis Kahn, kui
ta piisut lahti ja mahti saab, lennab jälle
omma sündind metsa sisse!"

Kõik ümber seisjad jäid waid ja ootsid
wiimse otsuse peale.

Nüüd ütles Kahn: "Pühha olgo meie war-
res, kes omma walgust meie peale wälja wal-
lanud! Hundid ei wehkle mitte hundidega, nen-
da ei pea Sirkesid ka mitte Sirkesidega wehkle-
ma. Need innimesed, kes omma wendade
wasto sõddimad, et neid orjaks teha, nende
peale tulgo surm! Las! Musko rahwa peale
kõik willetsus tulla, mis ial ma peal wõib
olla, nende rukki põldo rikkuda ja kõik wilja
amwitada ja must kark neid surmata. Ja teie,
kes nende nõus ollete olnud, peate wahhe teima
otsa aetud sama ja meie kohto mõistmine peab
neid, kui kõige kangem kõue mürriistamine
ära purrustama!"

Nüüd tõi se esimene Wenne pealik ette
ja Kahn ütles sellele temma trahwi ette: "Tem-

ma silmad peavad peast wälja pistetama, et ta nendega on näinud meie jure tulla; parrast selle tullemad temma jallad alt ärra raiuda, et need temma kehha meie jure kannud; temma kõrwad peavad sullatud tinnaga täis wäljatud sama, et ta nendega meie nõupiddamis-
sed ja moed on ärra kuulnud; ja temma keel tulleb suust wälja karristada, et ta sellega kõik on wälja rāfinud, mis temma siin on kuulnud ja näinud!"

Kui need hirmsad nuhtlased ollid ette loetud, jäi se õnneto pealik, sedda kuuldes, peast nõdrafs, ja ommas seggases mõistuses hakas neid wanduma ja teutama ja lubbas, et Wenne keiser neid selleparrast saab karristama — sest se olli temmal teada, et sedda, mis seal lubbati tehha, tõeste ka nenda saab tehtud.

Kõige selle peale kostis Rahn: „Meie kohus on mõistatud ja se on õige! Sefinnane Wenne olli üks sallaja maakuulja, üks pion! Eas? tedda karjuda ja hulluda, mis se meile pudub, küll ta pea waitseks jääb!"

Müüd todi teine pealik ette, selle waltsi

kuld=rahha parrast, agga se ütles: „Se rahha, mis ma hobbuSte eest andsin, on se rahha, mis minno üllemad mulle kruno polest annud ja kui se rahha mitte õige ei olle, kuida minno kaebaja ütleb, siis ei olle se minno sü, sest se rahha maksab kõige sure rigi sees!"

„Kas sa rāgid tōt?" — küsis Rahn — pealik olli agga julge ja ütles: „Üks mees, kes mõdeka kannab, sellel ei olle tarwis wallega surmast peasta!"

Siiis saab sinno asfi teist korda selletud, kui asfi esmalt on järrele kulatud. Kui se tõssi on, et se rahha kõikis Wenne rikis maksab, siis saad, sa lahti ja sinno keiser jääb meie kōhto alla!"

Nelli pāwa parrast sedda nāggid Wenne soldatid emalt, et need wiis esfimest kõik ollid lattide otsa aetud. — Se on: latti ots tehakse terrawaks ja teine ots rammitakse ma sisse, et se tuggewaste pūsti seisab. Õnneto innimenne pannakse terrawa otsa peale ja tõmmatakse jallust, et se latti ots kehhaSt lābbi ja wimaks suust wälja tulleb. Nenda on selle

pealikuga ka tehtud, kuidas temmale olli mõistetud.

Jummal panne silmad ja kõrvad kinni, niisugust hirmust asja kuulmast ja näggemast ja anna kõige maailmale omma tõsisest usko, mis mitte inimesse seadmistega seggatud ei olle, vaid mis puhta pühha kirja järrele saab kuulatud, siis ei sa wiisiste mitte nisuggused rängad asjad ette tulles; kus jääb siis ka liggimese armastus? Kus jääb siin Jummalat kartus, kui meie warrest ehk muud lomad ja asjad Jummalaks peame, siis on ellaw Jummal meie süddamest hopis kaddund, sest Temma ütleb jo: „Sull’ ei pea teist Jummalat minno kõrwas ollema!”

Nüüd on sesamma Rahn Samil Wennemaal wangi, kas temma omma endise ello peale taggasi mõtleb ja kahjatseb kõik sedda kurja, mis temma ma peal teinud, ei olle meie asji järke pärrida, vaid jägo selle holeks, kes ellawate ja surnute peale üks kord kohhut mõistab ja iggaüks katfugo, et temma isse woib seista, Kristuse kohto järje ees!!

Se esimese kasso sees
Kul seisab selgest meie ees:
„Teist Jummalat ei pea sa
„Mo kõrwas mitte piddama!“ —
Kui palju neid, kes sest ei tea,
Ja kui ta teab, siis sest ei pea,
Vaid kui ta warrest lendma näeb,
Se jummalaks taal kohhe jääb!
Ni tühi on weel rahwa arro,
Mis mattab ilma ello mõrro.

Mis on inimene?

Juda rahwa ramatus „Palmud“ seisab lugeda, mis üks Rabbi ehk Judarahwa õppepetaja „Eleangar“ sest ütleb, kuidas teeniad inglid Jehowaga olla rääkinud.

Inglid ütlesid: „Mis on inimene suur asji, et Sa tedda ni kõrgese tõstad, et ta ülle keige peab wallitsema ma peal? Inimene ei olle jo muust, kui uhkusest halpimisest ja tühjast melest kokko pandud. Mil aeal saab temma

ühhestki asjast kü!; mil aéal on temma truu omma liggimese wásto? Eks ta ei kúso igas asjas omma pole ja ei karda seal jures patto egga ei tunne halledust, kui ta teist pettab, warrastab risub ja wahhest kogguni tappab!

Mi pea, kui temma moistma hakkab, ei olle temma sees tõsidsust ja tannalikko meelt, Summala egga omma liggimise wásto. Ullam pettab üllemat, kui ta truu ei olle ses, mis ta peab ollema, waid on päewa-petja, laisf ja holimata ommas ammetis, omma pole kúsfudes! Üllem waewab saggedaste ommad allamad lia tõ ja mu wisiga, omma ahnet himmo taites, kes ial kü ei sa."

Selle peale kostis Jehowa Summal: „Mis teie arvate, kas teie üksi siin üllel mind peate kiitma ja mulle tanno laulo laulma? Minna ollen sesamma ma peal, mis ma siin taewas ollen! Kes on teie seast, kes kúit lohud hinged teab nimme párrast nimmetada?“ Ja kui nad járrele mõtlejíd, siis ei leitud sedda ka nende seast; agga Jehowa Summal ütles:

„Wadake! innimestele ollen ma mele ja mõistuse annud, parrem kui mu lomale, et ta teab head kurjast árrawallitseda. Ma ollen temmale ette pannud õnnistamist ja árrawandumist, wallitsego temma isse, mis temma teab ennesele tarwis ollewad, sedda sowigo ja tehko temma ka teisele. Sedda kurja, mis temma teisele teeb ehk sowib, sedda peab temma mitme wõrra sama ja waewa al ollema, kunni temma patto-unneft árkab!“

Kristiinnimene wata!

Wotta kurjad mõtted saata
Ommast ihhust hingest wálja
Enne, kui se aeg on hilja!
Pühhasf kirjast sa jo tead,
Et sa kohto ette pead
Üks ford ikka tullesma
Ja siis seal ka ollema.
Kül seal Ingli passun huab
Kokko kutsuda neid puab,
Kes on ilmaft árra láinud
Kus nad mõnda waewa náinud.

Armastajad õed ja vennad.

Ühhe isjal, olli paljo lapsi kes ühte teist wägga armastasid. Kui isä haige olli ja surrema hakkas, kutsus temma omma lapse karja omma ette, tannas neid kõige hea eest, et nemmad iggas asjas sõnna kulelikkud olnud ja temmale kõige ello aea selle läbbi ikka suurt rõmo teinud, ja finnitäs neid ka ikka nenda ühhe meeliseks jada, kuida tännine ollid olnud, ja ikka Summala peale lota.

„Agga enne“, ütles isä, „kui ma surren, pean teile ühte asja teada andma, mis ma fenni aeani ollen sallajas piddanud ja mis ühte teie seast ärra kautab, kes mitte minno laps ei olle, waid - kedda ma wäljalt kaswatada wõtnud, sest temma wannemad on ammo surnud: Kas pean teile nimmetama?“

„Ei! ei!“ hüütsid kõik lapsed ühhest suust, meie ei tahha kedda sallaja asja mitte teada!“

Nenda jäid need lapsed, kui wannad ja õed kofko ja ollid pärrast wägga head innimesed, ilma, et nad teada said, kes se wõe-

ras nende seas olli. Se olli se wiimne rõõm mis lapsed isäle teggid, sest ta olli kartnud, et temma isä ja ka se waene laps wägga kurwaks olleksid sanud.

Üks laps seal olli wõeras taim
Mis selge armastuse waim
Neid kelis kedda seadust nõudma,
Et piddid kedda ärra tundma
Waid ellasid, kui õed ja vennad,
Kas nende mõtted polnud kennad,
Mis isäle ka surma teel
Suurt rõmo teggi wimaks weel.
Sest lapsed polnud kedda näind,
Et isä neile wahhet teind,
Se mõista on siis ennesest,
Et nad ei sanud arro sest.

Inglismehhe ello luggo.

Üks rikkas mees Londoni linnas olli mõnned sõbrad ommale wõeraks kutsunud, kõik meeste rahwas, sest ta olli isä wanna

poismees. Kui nemmad lõunat ollid sõnud ja ka jonud, siis läksid keled lahti ja aasid mõnda lõbbust jutto. Korraga jäi maea peremees mõttete siise waggusi seisma nenda, et wõerad sedda immeks pannid; sest ta olli enne sedda wägga lahke juttomees olnud. Kui wõerad esmalt ollid immeks pannud, siis kussisid wimaks, mikspärast temma korraga nenda waggusi jänud, kostis temma: „Minna hakasin ühhe asja peale mõtlema, mis immelik ja mis äkkiste minno mele tulli, kui immelik ajalik ello luggo ma peal on. Kõik pallusid ühhest suust, et ta neile sedda peaks räkima, mis neile kõigile suurt lõbbu teeks. Kui ta olli esmalt tükki aega järrele mõttelnud, hakkas siis wimaks räkima:

„Wadake sõbrad! teie wõite Londoni linnašamps-aedaš igga päew üht wanna meest nähha, kes seal rist teede peal ulitsad puhtaks pühhib. Seal ei olle nüüd muud immelikko asja temma jures nähha; agga kõik seal ümber kauda rahwas teadwad sedda, et se wanna mees mitte ennam armo-anniks rahha wästo

ei wõtta, kui üks koppik igga ühhe käest korralt. Pistab mõnni rikkas temmale ennam, ehk ka ühhe rubla peuse, siis annab kohhe sedda teist taggasi ja ühhe koppika peab ta ommale. Sedda pannid mitto immeks, kellele ta rahha taggasi annud ja katsus teist korda selsammal päewal jälle anda. Nenda läks kõik lin sedda jutto täis, et se wanna mees, kes seal aedaš ulitsaid pühhib, mitte ennam kinitust wästo ei wõtta, kui üks koppik korralt, sedda teist annab temma taggasi. Lusti pärrast katsusid paljo sedda järrele ja leidsid nenda tõssi ollewad ja nenda jooksid weel paljo nalja pärrast senna, et se wannamees paljo rahha sai ja suurt rikkust ommale korjas. Sa se mees, minno sõbrad! — se mees olin minna isse! Kuaa, kuaa aja cest käis mo kässi wägga waesest ja kui ma ütlen: sandiste nenda, et nalg mind pididi tapma ja suur hädda mind sundis ulitsaid pühkima ja kerjamisega ennast toitma ja se aski läks mul nenda korda, et ma selle maea ostsin ja ni paljo rahha weel korjasin et nende käsudest priiskeste woin

ellada, kuida teie siin näete, et mul ühheftki
asjast pudo ei olle, waid kōiki kullalt on.
Agga se on siin jures üks immelik asji, et
se willunud wiis, weel tanna päewani mo melest
armas on ja mind wāggise wālja kīsib fer-
jama. Igga päew lähhān omma, selle tarbis
ūritud kambri, wōttan rided mahha, pannen
sandi kaltsud selga, wōttan luuda kätte, läh-
hān omma wanna paiga peale ulitsad pūhki-
ma. Kui paar tundi omma tōdd ollen teinud
ja ka rahha sanud, siis lähhān jälle kojo, sōdn,
joon ja maggan ennast wālja.

Se olli nūūd minno immelik mōtte ja tōs-
sine ello luggo. Ollaksin ma ahne olnud ja
sedda kōik wāsto wōtnud, mis mulle esji ot-
sas pakkuti, siis ei olleks ma ommeti mitte
ni paljo korjanud, kui nūūd, sest innimesed
ei piddanud mind mitte ahneks, waid wäseks
ja andsid kōik, kes mōda lāksid ja neid olli
mōnne päewa ehk ennamiste igga pāāw 10
tuhhande kaupā.

Kul wahhest on üks innimene

Siin ilma ellus immeline,

Et omma au siin warjul' hoiab
Ja kerjates seal rahha nduab
Mi rohkest, et ta ello sees
Weel parrast on ka rikkas mees!
Üks koppik aitas ikka teist,
Et wimaks said siis rublad neist,
Mis mõnned aead olli ta
Seal wōtnud kōikko korjada.
Ja parrast, kui jō kōl on kō,
Ei olnud temmal siiski hō,
Waid kakkend sandi kue sees
Lāks kerjas weel, kui waene mees.
Se olli nūūd se willund wiis,
Kus sisse ahnus wimaks wiis.
Kes ennast arwab õigeks nūūd,
Se mõistko tale tanna süüd!

Kasji = mold.

Ühhes küllas, nimmega — agga ei, mis
parrast pahha asja jures head nimmetada. —

Ühhes küllas ellas talloperremees, kes om-

ma isä piddi toitma nenda, kuida isä tedda temma nore ea aeal toitis, koolis ja käsma-
tas; agga perremees hoidis tedda sandiste,
nenda kui saggedaste mitmes kohtas on nähha.

Wimaks teggi poeg isäle moldi, kust seest
isä piddi söma, nenda kui käsidadele tehakse.

Perremehhe poeg tuli ja watas, kuida isä
moldi teggi ja ütles rõõmsa mele ja healega:
„Ennäh taat! kui minna üks kord sureks saan
ja sinna ni wanna olled kui wanna taat prae-
go on, siis tahhan sulle ka nisugguse molli
teha, kust seest sinna woid süa!”

Sedda kuuldes jäi perremees mõtlema, hää-
benes ennast, mis kas moldi ärra ja isä piddi
nüüd sest päewast sadik teiste seas söma; sest
need sõnnad tullid perremehhe mele: „Sinna
pead omma isä ja emma auustama, et sinna
käsfi hästi käib ja sinna kawa ellad ma peal!”

Tõsine sõbber.

Teggal innimesel on ommad sõbrad, wiha
mehhed, taetsejad ja waenlased, ja need kõik,

kellel need tembud jures on, nimmetawad en-
did saggedaste, filma kirjaks, meie sõbraks;
agga on ommeri, kui pikemalt neid õppime
tundma, karmwalad sõbrad, kes meie suust sõnno
otsiwad, et teine kord sedda wallusamine, meile
waewa saaksid teha; isäiarranis weel siis, kui
omma kasso lootwad sada. Wahhest on se ka
mõnne jures üks pahha wiilund wiis, et temma
ennast wägga targaks peab ja teab teist palju
juhhatada, sest kegi ei olle temma melest ni
tark ja õige, kui temma ja sedda tunneme sest,
kes teisi palju tagga rääkiwad ja ikka teiste
innimeste wiggad teab üles armata; agga mitte
isä ommad! Nisugguse sõbra eest peame en-
nast ikka kolm sammo emale hoidma. Üks
tõsine sõbber on wägga armast leida ja on
ennam wäärt, kui isä ja emma, wend ehk õde.
Siin allamal seisab üks luggo tõsisest sõbrast:

Inglismaal Londoni linnas, tuli ühhel päe-
wal tundmata mees uhkes rides, waese kal-
lewiteggia jure ja küsis: „Kuidas käsfi käib
Tomas?” — „Sandiste, auus herra, wägga
sandiste!” — „Oh!” hüdis wõeras, „se on

hea, Tomas, wägga hea!" — „Mis langi hea se on", kostis Tomas. — „Hea Tomas wägga hea!" „On sinnul ommal maea?" „Ei olle!" kostis Tomas. — „Se on hea, wägga hea!" ütles wöeras, „se on mo melepärrast." „On sinnul jubba naene?" küsis wöeras jälle. „Ei olle!" kostis Tomas. „Weel parrem! weel parrem!" ütles wöeras ja läks uksest wälja.

Kui wöeras olli ärra lainud, ütles Tomas omma perre ja teiste ees, kes seal weel ollid: „Kui ma sel korral mitte ühhe narri ehk kerge melega innimesega ei olle koos olnud, siis ei tea ma, kedda weel nisugguseks peab arwama!"

Pari tunni pärrast tulli illus wanter, kaks hobbuft ees, Toma järrele. Tomas istus wankrile ja pois sõidab mõnnest ulitsast läbbi ja peab ühhe illusa piisufese maea ees finni. Tomas tulles wankrilt mahha ja astub tuppä. Toas tulli sesamma wöeras mees temma wasto, kedda ta narriks piddanud, terretab ja ütles: „Eks sa ei tunne mind ennam, Tomas?"

Minna ollen wend Mait; kümne aasta eest ollime tõsijäsed sõbrad: minnul ei olnud ühtid, sinnul ei olnud ühtid, pea said sinna minno kääst, pea sain minna sinno kääst, mis meil teine teisele anda olli. Ja kui meie teine teist aitasime, siis ei kiitnud meie sedda teise ja kolmandama ees; sest kes sedda teeb, on minno eest nenda, kui kaebaks temma teise peale."

„Wata, Tomas! hilja aea eest tullin minna, kui rikkas mees Iddaindimaalt taggasi ja woin nüüd sinnule jälle nattifene anda. Wata, se maea siin, on sinno; minna tõin ommale ka naese sealt maalt ja temma õdde ka liggi, se laps on kenna ja priiske, hea süddamega ja wallus tõ innimene, karsk ja ka rikkas seal jures. Sinna pead tedda ommale wõtma naeseks, küll minna murretsen kõige mu eest."

„Wata Tomas! minna ollen kõige selle aea, mis minna kangel wöeral maal olin, pea igga päew sinno peale mõttelnud ja sa ei kaddunud mo melest mitte ial ärra, ni kehwas, kui ka rikkas põlmes."

Tomas langes nuttes sõbra kaela ja tän-

naš tedda pallawa armastusega kõige hea eest
ja wimaš weel selle külje-lu eest, mis sõbber
Tddaindiamaalt temmale kasa tonud.

Nenda õnnistab Jummal head ja truid sõb-
rad siin ajalikkus ellus, kelle wahhel ei olle
kadedust ja kiusamist.

Kül arvo on, et sõbrad kava
Siin ma peal seiswad, üksi nõua;
Et teine aitab hädas teist,
Kui lugedes me nâme neist,
Kes kava aega emal ollid,
Ja kui nad jälle kokko tullid,
Siis wanna sõbrus olli alles,
Ni lahkudes, kui jälle tulles!
Misuggust sõbro polle olla,
Ei sa ka naljalt jälle tulla,
Kui need on olnud, kuida nâme
Ja nende ellust ärra teame:
Neil' polnud ahnust hinge teada,
Sest mõtsid ikka sõbraš jada.

Sutto jätkud.

Kõrtsu naene läks hilja aea eest kirriko ja
ainus maggama. Maggades kukkus laulo-
ramat süllest mahha, mis kollinad teggi. Wag-
ga naene kohkus sest ülesse ja hüdis: „Wata
Anne, sa ellajas! nüüd teggid jälle ühhe pud-
deli katki?“

Wiimne seadus.

Kaupmees Maine, olli üks lustlik Inglise-
mees, keige omma ello aea. Kui ta haigeks
jõi ja surm liggi olli, ütles keikide kuuldes,
omma wanna trui teendrile, kes tedda kava
aega teninud: „Kule Jakob! sinna armastad
jomist; et sa mind kava aega olled teninud,
siis ollen minna omma wiimse seaduse testa-
menti üles pannud, mis suurt himmo jomine
teeb ja mis sinna selle musta kasti sees leiad,
mis minno wodi al on, on kástiga keik sinno!“

Wanna fullane armas, et se muud ei woi
olla, kui hea nõsifikond rahha, ehk paar tos-

finad puddelid wina. Agga, kui perremees
furnud olli, leidis Jakob kasti seest ühhe so-
lase — heringa!

Kas Jakob andis tanno?
Sest heringas teeb janno,
Ja kui tal polle rahha,
Jäeb jominne jo mahha,
Sest jääb nüüd Jakob kimp,
Et perremees teind tempo!

Rikkas ja waene wend.

Mõnne hulga aea parrast sai rikkas wend
omma waese wenna käest ramato, kes tedda
pallus paar rublad laenata, sest et temmal
naese ja lastega wägga kitsas käes olli.

Teise postiga kirjutas rikkas wend wasto:
„Armas wend! sinno wiimne ramat, kus sees
sa minno käest rahha laenuks pallusid, ei olle
mitte minno kätte tulnud!“
